

ПРОГРАМ РАДА
ISS/KS Z261-5
Амбалажа

Овај програм рада донет је на 11. седници Комисије која је одржана дописним путем од 22. децембра до 29. децембра 2016. године, а одобрио га је Стручни савет за опште области стандардизације на седници одржаној 03. марта 2017. године.

1 Увод

Предмет рада Комисије за стандарде и сродне документе KS Z261-5, *Амбалажа* (у даљем тексту: Комисија) обухвата дефинисање терминологије, димензија, амбалажног материјала, обележавања, методе испитивања, захтева за перформансе и аспеката животне средине у области амбалаже.

Комисија за стандарде прати рад следећих техничких комитета Европског комитета за стандардизацију (CEN):

- CEN/TC 261, Packaging (*Амбалажа*);
- CEN/SS T14, Packaging (*Амбалажа*).

Комитет CEN/TC 261 се састоји из неколико поткомитета, од којих Комисија KS Z261-5 прати: CEN/TC 261/SC 5 - Primary packaging and transport packaging (*Примарна амбалажа и транспортна амбалажа*), сем ICS 55.180 – Теретна дистрибуција робе искључујући палете, које прати Комисија KS Z104.

Комисија KS Z261-5 такође прати рад техничког комитета за ISO/TC 122, Packaging (*Амбалажа*) Међународне организације за стандардизацију (ISO).

Поткомитет који се налазе у склопу ISO/TC 122, а који прати Комисија KS Z261-5 јесте: ISO/TC 122/SC 3- Performance requirements and tests for means of packaging, packages and unit loads (*Захтеви перформанси и испитивања амбалаже, паковања и транспортних јединица*), сем стандарда са ICS 55.180 – Теретна дистрибуција робе искључујући палете, које прати Комисија KS Z104. Комисија прати и доноси и већину стандарда које доноси секретаријат ISO/TC 122.

У Техничком комитету ISO/TC 122, *Амбалажа*, Међународне организације за стандардизацију (ISO), Комисија има статус активног члана, односно П-члана¹⁾, што значи да је у обавези да у прописаним роковима гласа у вези са радним документима који се разматрају у складу са планом и програмом рада тог комитета.

Тренутно активна Комисија образована је Решењем о образовању Комисије бр. 183/1-27-02/2011 од 18.01.2011. године.

---

¹⁾ Увид у статус Комисије доступан је на интернет страници ISO-а:
http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee_participation.htm?commid=52040

Комисија је образована ради:

- доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима Института;
- обезбеђивања усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;
- учествовања у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада и
- других послова које предложи надлежни стручни савет.

2 Пословно окружење

2.1 Опште

Амбалажу чине сви производи направљени од било којег материјала који се користе за заштиту, руковање и доставу робе од произвођача до корисника.

Одговара на потребе: заштите робе и конзервирања доступних ресурса колико год је то могуће. Производи се и дизајнира са тежњом очувања безбедности производа и корисника, при чему се утицај околине своди на најмању меру.

Широк је и разноврстан опсег врста амбалаже и производа и у многим случајевима је прилагођен потребама корисника.

Ланац амбалаже обухвата низ извршилаца: произвођаче сировог материјала, произвођаче амбалаже, кориснике, транспорт и дистрибуцију.

Производња амбалаже је нагло повећана у свим развијеним земљама као резултат веће куповне моћи. Услед тога долази до раста амбалажног отпада који заузима све већи део отпада из домаћинства (тима се у оквиру Института за стандардизацију Србије бави друга Комисија – KS Z183, *Управљање отпадом*).

Амбалажа има виталну социјалну и економску функцију и везана је за разне захтеве закона који се тичу квалитета, безбедности и хигијене пакованих производа, као што су:

- регулативе у вези амбалаже у контакту са храном;
- захтеви за транспорт опасне робе.

За амбалажу и амбалажни отпад везана је Директива 94/62/ЕС која је донета у циљу хармонизације националних мера, као и да би се обезбедио висок ниво заштите животне средине и функционисање међународног и европског тржишта. Шест хармонизованих стандарда (од EN 13427 до EN 13432) у складу су са захтевима Директиве 94/62/ЕС.

У 2004. години издат је амандман на Директиву који обезбеђује јасније критеријуме за дефинисање термина „амбалажа“ и унапређење циљева за обнављање и рециклажу амбалажног отпада.

У 2005. години је додат амандман који је обезбедио чланицама да продуже рок почетка њене примене. У 2013. години ревидиран је Прилог I Директиве који садржи листу илустрованих примера

који показују шта треба сматрати амбалажом, а шта не треба, у циљу обезбеђивања веће јасноће, додавањем примера на листу.

Последња ревизија Директиве објављена је 29. априла 2015. године прихватањем Директиве ЕУ 2015/720, као допуна претходно наведене директиве подацима о пластичним врећама мале тежине.

У Републици Србији на снази је *Закон о амбалажи и амбалажном отпаду* („Сл. гласник РС” 36/09), чији су циљеви:

- 1) Очување природних ресурса.
- 2) Заштита животне средине и здравља људи.
- 3) Развој савремених технологија производње амбалаже.
- 4) Успостављање оптималног система управљања амбалажом и амбалажним отпадом у складу са начелом поделе одговорности.
- 5) Функционисање тржишта у Србији и превенција стварања трговинских препрека.

Поред закона, донети су и следећи правилници:

Правилници за амбалажу и отпад

[Правилник о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 31/2011, 97/2013 и 15/2015

[Правилник о утврђивању секундарних сировина и услуга које су непосредно повезане са секундарним сировинама, у смислу закона о порезу на додатну вредност](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 107/2012 и 74/2013

[Правилник о усклађеним износима накнаде за управљање посебним токовима отпада](#)

[Правилник о обрасцима извештаја о управљању амбалажом и амбалажним отпадом](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 21/2010 и 10/2013

[Правилник о врстама амбалаже са дугим веком трајања](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 70/2009

[Правилник о садржини и начину вођења регистра издатих дозвола за управљање амбалажним отпадом](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 76/09

[Правилник о обрасцу документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 72/09

[Правилник о начину нумерисања, скраћеницама и симболима на којима се заснива систем идентификације и означавања амбалажних материјала](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 70/09

[Правилник о критеријумима за одређивање шта може бити амбалажа](#)

„Сл. гласник РС,” бр. РС 70/09

[Правилник о граничној вредности укупног нивоа концентрације олова, кадмијума, живе и шестовалентног хрома у амбалажи](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 70/09

[Правилник о годишњој количини амбалажног отпада по врстама за које се обавезно обезбеђује простор за преузимање, сакупљање, разврставање и привремено складиштење](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 36/09

[Правилник о врсти и годишњој количини амбалаже коришћене за упаковану робу стављену у промет](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 70/09

[Уредба о критеријумима за обрачун накнаде за амбалажу или упакован производ и ослобађање од плаћања накнаде](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 08/2010

[Уредба о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период од 2010. до 2014. године](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 88/09

[Правилник о условима и начину разврставања, паковања и чувања секундарних сировина](#)

„Сл. гласник РС,” бр. 56/10

Адекватна заштита пакованих производа, као и безбедност корисника зависиће од перформанси амбалаже. Због тога постоји потреба за прецизним спецификацијама, које се односе на перформансе и карактеристике (својства) амбалаже и система амбалаже. Европски стандарди са захтевима перформанси и одговарајућих метода испитивања обезбеђују индустрији амбалаже и многим секторима индустрије и дистрибуције алат и референце које ће помоћи у:

- постављању јасних адекватних спецификација;
- обезбеђивању и мониторингу захтеваних нивоа квалитета;
- смањењу трошкова.

Понека одређена својства амбалаже треба такође да буду стандардизована у циљу обезбеђења јасних и неамбициозних препознавања од стране корисника, као што је нпр. тактилно упозорење на опасност, Брајева идентификација производа на амбалажи, или лакоћа отварања.

Постојећа сарадња између техничких комитета ISO/TC 122 и CEN/TC 261 поприма све шире размере.

Амбалажа се мења због нових захтева, пре свега због корисника, као и да би се усвојиле предности које пружа нова врста сировог материјала и нове технологије.

Због тога стандарди не треба да представљају препреку техничком напретку и развоју нових врста и система амбалажа, већ треба да обезбеде алате и методе за континуалан напредак.

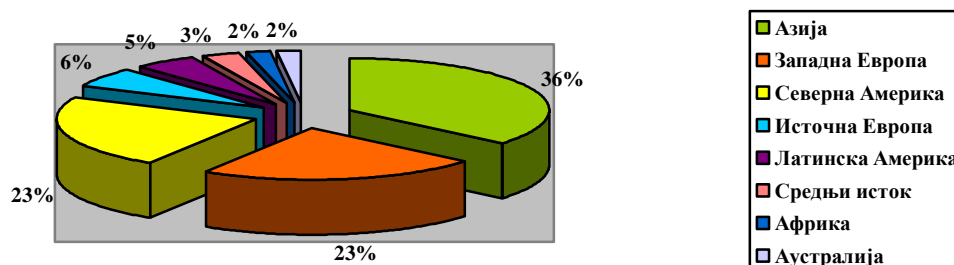
2.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

2.2.1 Сектор амбалаже у свету

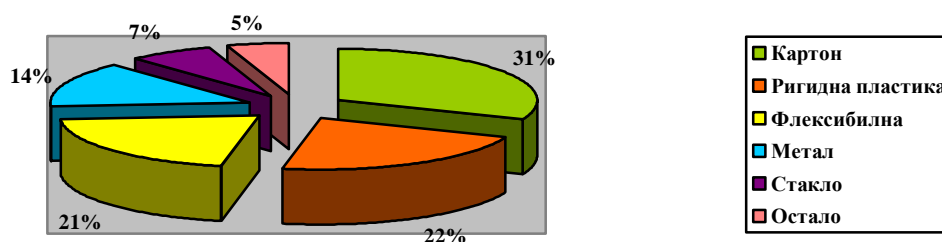
Према подацима Smithers Pira за 2012. годину¹⁾, светска производња амбалаже је износила 772 милијарде долара и у последње четири године се повећала за 65 милијарди долара.

Као резултат глобалне светске кризе у 2009. години, производња амбалаже је по први пут у тој деценији забележила пад за око 10 %. Опоравак је започео у 2010. години, при чему је постигнута производња од 767 милијарди долара. Даљи напредак је настављен и у 2011. години повећањем броја потрошача у Азији и Латинској Америци.

Предвиђа се да ће производња у 2018. години достићи 975 милијарди долара услед развоја технологије, повећања трошкова по пакету и можда највише због повећања потрошача, како у претходно наведеним регијама, тако и у Источној Европи.

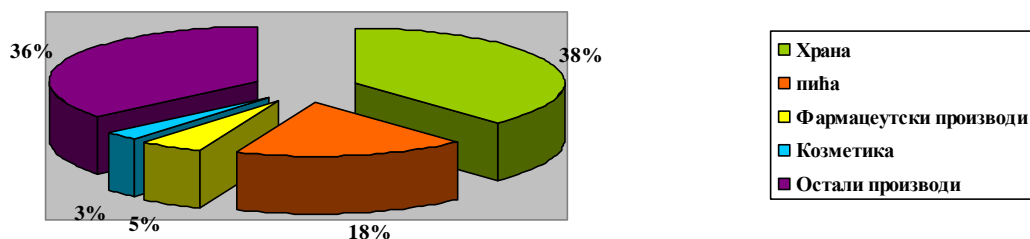

Слика 1 – Светска потрошња амбалаже по регионима у 2012. години

Слика 2 – Светска потрошња амбалаже по секторима у 2012. години

¹⁾ Извор података је интернет страница Smithers Pira која је наведена у програму рада ISO/TC 122: <https://www.smitherspira.com/market-reports/packaging/global-world-packaging-industry-market-report.aspx/>.

Слика 3 – Подела амбалаже према намени у 2012. години

2.2.2 Сектор амбалаже у Европској унији

Индустрија амбалаже чини 2 % БДП-а. Индустрија хране је главни корисник амбалаже која чини близу 60 % укупне производње амбалаже.

У неким секторима амбалаже (нпр. стаклена, папирна, картонска, метална) концентрисање и интернационализација су нагло порасли у току последњих година. Ипак, још увек постоји велики број малих и средњих предузећа који углавном послују на националном нивоу. Као последица тога, производња водећих произвођача чини свега неколико процената укупне производње амбалаже.

2.2.3 Сектор амбалаже у Србији

У Србији је, према Статистичком годишњаку Републике Србије – Индустрија 2016. године, годишња производња амбалаже од:

- папира и картона: 175418 t,
- пластичних маса: 10714 t,
- алуминијума: 19464 t,
- челика: 63 t.

2.3 Захтеви тржишта

Стандарди из надлежности KS Z261-5 примењују се у пословном окружењу Србије и чине основу за производне и комерцијалне послове, као и за контролу квалитета ових производа, која се обавља у акредитованим лабораторијама.

Основни правац јесте праћење тржишних трендова и непрекидни рад на преиспитивању, ажурирању, као и доношењу нових стандарда из делокруга рада Комисије.

2.4 Аспекти животне средине

На глобалном нивоу, проблеми везани за животну средину укључују смањење загађења животне средине, које се пре свега односи на производњу CO₂ који потиче од дистрибуције робе, одстрањивања амбалажног отпада и коришћења амбалажног материјала.

То захтева производњу амбалаже са смањеном количином материјала који треба да обезбеди највећу могућу заштиту у току транспорта, користећи најмању могућу количину енергије. Наравно, ови

захтеви морају бити праћени одговарајућим стандардима са прецизираним методама испитивања, вредновања и оцењивања и утврђеном мерном опремом.

Шест хармонизованих стандарда (од EN 13427 до EN 13432) у складу су са захтевима Директиве 94/62/ЕС и могу да се користе за оцењивање и демонстрацију усаглашености амбалаже. Целокупна амбалажа мора да задовољи захтеве ових стандарда, па се сматра да није неопходно да се у сваком стандарду наведе тачка везана за аспекте животне средине. Ови стандарди представљају предмет и подручје рада СЕН/ТС 261/SC 4, које обухвата Комисија KS Z183, *Управљање отпадом*.

3 Очекиване користи од рада

Основне користи које се очекују од рада Комисије KS Z261-5 јесу:

- доношење националних стандарда за методе испитивања који су идентични са европским и/или међународним стандардима, а чиме се обезбеђује ефикасан алат за проверу испуњености услова утврђених у законима и/или прописима донетим на међународном, регионалном или националном нивоу;
- примена националних стандарда за методе испитивања који су усаглашени са европским и/или међународним стандардима чиме се обезбеђује упоредивост резултата испитивања и њихово признавање;
- пружање подршке надлежним министарствима у текућим активностима на хармонизацији националне регулативе са европском регулативом, обезбеђивањем националних стандарда усаглашених са европским и/или међународним стандардима;
- заштита потрошача;
- уклањање препрека у трговини;
- представљање и заступање националних интереса у поступку доношења међународних и европских стандарда.

4 Заинтересоване стране

Све заинтересоване стране у Републици Србији позване су да узму учешће у раду Комисије KS Z261-5 како би у њој непосредно и равномерно били заступљени интереси и потребе свих релевантних страна.

У саставу Комисије тренутно су заступљени представници:

- произвођача амбалаже од различитог материјала (стаклене, металне, пластичне, картонске амбалаже итд.);
- научних установа (факултета и института);
- завода за јавно здравље;
- Министарства пољопривреде и заштите животне средине.

За постизање равномерне заступљености свих заинтересованих страна планирано је проширење састава Комисије укључивањем представника релевантних органа државне управе, организација за заштиту потрошача, произвођача и лабораторија.

5 Циљеви и стратегија за остваривање циљева

5.1 Циљеви

Комисија KS Z261-5 има следеће циљеве:

- доношење националних стандарда и сродних докумената из области рада Комисије преузимањем најновијих издања одговарајућих европских и/или међународних стандарда и сродних докумената;
- повећање броја националних стандарда из области рада Комисије који настају преузимањем европских и/или међународних стандарда методом превођења на српски језик;
- проширење састава Комисије укључивањем представника релевантних органа државне управе, организација за заштиту потрошача, произвођача и лабораторија;
- активно учешће Комисије у раду релевантних европских и међународних техничких комитета;
- промовисање примене српских стандарда и сродних докумената из области рада Комисије.

5.2 Стратегије за остваривање циљева

Стратегије Комисије KS Z261-5 за постизање дефинисаних циљева су:

- праћење рада релевантних техничких комитета и адекватно планирање преузимања европских и/или међународних стандарда;
- ревидирање текстова повучених националних стандарда објављених на српском језику у складу са новим издањима европских или међународних стандарда да би се одржао или повећао број објављених националних стандарда насталих преузимањем европских и/или међународних стандарда на српском језику;
- обезбеђивање иницијалних превода европских стандарда кроз сарадњу са потенцијалним корисницима тих стандарда или кроз пројекте усмерене на пружање подршке институцијама система инфраструктуре квалитета у Републици Србији;
- редовно преиспитивање националних стандарда и адекватно планирање договорених ревизија, измена и исправки тих стандарда;
- периодично преиспитивање састава Комисије да би се проверила равномерна заступљеност свих потенцијално заинтересованих страна у њој;

- обука чланова Комисије у вези са учешћем у раду релевантних европских и/или међународних техничких комитета;
- обука чланова Комисије у циљу бољег разумевања и примене интерних правила Института.

6 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- недостатак финансијских средстава за обезбеђивање квалитетних иницијалних превода европских стандарда;
- неблаговремено достављање иницијалних превода европских и/или међународних стандарда чије је преузимање планирано;
- оптерећеност чланова Комисије текућим пословима у матичним организацијама које су их делегирале, што може довести до њиховог недовољног учешћа у планираним активностима Комисије;
- недостатак основних ресурса за извођење потребних обука за чланове комисија Института.

7 План активности

План активности Комисије KS Z261-5 дефинисан је у њеном годишњем плану рада. Динамика преузимања европских стандарда и сродних докумената усклађује се са динамиком доношења тих докумената коју утврђује Технички комитет CEN/TC 261.

8 Корисни линкови за све наведене активности

Ради информисања постојећих и будућих чланова Комисије препоручује се коришћење следећих линкова:

ISS/KS Z261-5:

http://www.iss.rs/rs/tc/?national_committee_id=645

ISO/TC 122:

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=52040

CEN/TC 261:

https://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:7:0:::FSP_ORG_ID:6242&cs=13F1665FC3F6B46A82953D594CB64840D